

Consoana *l* netrecută la *i*: rom. ⁺*filîn* > ucr. *filîn*, rom. ⁺*gurgul'* > ucr. *gurgul'a*, rom. ⁺*trifol* > ucr. *trifol* sau *trifoliia*, rom. ⁺*vătule* > ucr. *vatula* etc.

Consoana *n'* netrecută la *i*: rom. ⁺*grun'* > ucr. *grun'*.

Grupul *e + n* netrecut la *in*: rom. ⁺*merenda* > ucr. *merend'a*.

Consoana *b'* netrecută la *g* în ucr. *frembiia* (< rom. dial. ⁺*frâmbie*).

Vocala *e* netrecută la *u* în ucr. *demykáty* (< rom. ⁺*a demică*).

b) *Arhaisme lexicale*

Rom. *curm* „curmei“, regionalism atestat în Muntenia și Oltenia (DA, I, p. II, 1029), se întindea, desigur, în româna veche, până în Bucovina, Maramureș sau Transilvania de nord, de unde a putut fi dus la ucrainenii din Carpați Nordici, care îl păstrează și astăzi sub forma *kurmák* „id“. (< ⁺*kurm* + sufixul *-ák*).

Termenul vechi de origine latină ⁺*a rumená* „a rumea“, dispărut cu totul din limba română, se păstrează la ucrainenii din Carpați Nordici, care, împrumutându-l, l-au adaptat la sistemul morfologic propriu cu ajutorul sufixului verbal *-uvá-ty* (cf. § 33).

În româna veche trebuie să fie existat și termenul păstoresc ⁺*tușină* „lîna obținută prin tușinare“. Ucrainenii au împrumutat acest termen românesc într-o variantă cu rotacism: *tušýra* „id“.

Termenul românesc *băscă* „toată lîna de pe o oaie“, atestat, se pare, doar o singură dată, în Psaltirea Scheiană, trebuie să fi avut în limba veche o circulație largă, cel puțin printre păstori, căci a fost transmis și ucrainenilor: ucr. *bás'ka* — nume de oaie, în graiurile carpatice.

c) *Arhaisme semantice*

În limba română cuvîntul *barză* denumește pasărea *Ciconia alba*. Termenul, de origine autohtonă, este, probabil, un adjectiv substantivat (cf. alb. *bardh* „alb“), folosit inițial pentru desemnarea speciei celei albe de berze (DA, I, 504). În română nu există însă, și nici nu este atestat de izvoarele scrise, un adjectiv *barz* cu sensul de „alb“ sau cu un sens apropiat. Un asemenea adjectiv cu siguranță însă că a existat cîndva în limba română, inclusiv în dialectele nordice, căci a fost transmis ucrainenilor, în graiurile cărora e

să a n u, *op. cit.*, ed. rom. din 1961, I, p. 199). Argumentelor lui Ovid Densusianu în legătură cu trecerea *hl'* > *k'* înainte de secolul al XIII-lea li s-au adus obiecțiuni. La cea în legătură cu numele propriu *Ureacle* a răspuns cu anticipație chiar Densusianu, care a arătat că în numele proprii fonetismele arhaice se pot păstra mai îndelung decît în cuvintele obișnuite (*op. cit.*, I, p. 200).

Cît privește observația că ucraineana, neposedîndu-l pe *k'*, l-ar fi redat în toate cazurile prin *hl'* (*Scheludko*), reținută și de acad. Al. Rosetti (*Rosetti*, VI, p. 178), ea nu se verifică, deoarece ucrainenii au, totuși, împrumuturi din română cu *k'* netrecut la *hl'*, cf. ucr. *k'eptár* (iar nu *hl'eptár*!) < rom. dial. *k'eptár* „pieptar“. În afară de aceasta, dacă admitem teoria lui D. Scheludko, înseamnă să considerăm că *l* este secundar, de origine ucraineană, iar nu românească, și în ucr. dial. *vahléša*, *vaklešún*. De ce atunci, în atîtea alte împrumuturi făcute de ucrainenii, grupul de sunete consoană *velară + e* sau *i* nu dezvoltă un asemenea *l'* epentheticum sui generis? E limpede că observația lui D. Scheludko nu are temei.

Iată de ce, argumentele lui Ov. Densusianu în legătură cu păstrarea la ucrainenii și la alți slavi carpatici a vechiului grup consonantic românesc *hl'* nu trebuie abandonate, ci întărite.